

УЖГОРОД

Відповідне рішення ухвалили 21 липня під час позачергової сесії міської ради. 2,5 млн грн виділили додатково, а ще 3 млн грн – шляхом перерозподілу бюджетних коштів. Допомога захисникам України залишається ключовим напрямом роботи міської влади Ужгорода.

Крім того, бюджет Ужгородської громади отримав понад 45 млн 583,1 тис. грн державної субвенції на забезпечення безоплатним харчуванням учнів закладів загальної середньої освіти.

Відповідне рішення про прийняття субвенції міські депутати підтримали на позачерговій сесії. За рахунок отриманих коштів збільшено доходи загального фонду бюджету громади, а управління освіти передбачено бюджетні призначення на організацію харчування учнів та закупівлю необхідних продуктів.

Кошти державної субвенції будуть спрямовані виключно на забезпечення безоплатного харчування школярів закладів загальної середньої освіти.

Нагадаємо, з 1 вересня 2026 року в Україні запроваджується безоплатне гаряче харчування для всіх учнів 1–11 (12) класів комунальних закладів загальної середньої освіти, які навчаються в очному або змішаному форматі. Реалізація цієї ініціативи здійснюється за рахунок державної субвенції, що надається місцевим бюджетам у межах реформи шкільного харчування.

Також під час сесії ухвалили рішення про залучення до міського бюджету 4,5 млн грн освітньої субвенції з державного бюджету, а також про співфінансування із бюджету громади 500 000 гривень.

Кошти спрямують на реалізацію державного проєкту зі створення сучасного освітнього простору в Ужгородському ліцеї №15. За ці кошти буде закуплено засоби навчання, обладнання та меблі для кабінетів біології, географії, математики, фізики, хімії, а також STEM-лабораторій.

УЖГОРОД СПРЯМУВАВ ЩЕ 5,5 МІЛЬЙОНІВ ГРИВЕНЬ НА ПІДТРИМКУ ЗАХИСНИКІВ

На стадіоні «Авангард» Ужгородської міської ради уперше відбулися відкриті загальноміські змагання з функціонального багатоборства (кросфіту) «WarWar CrossFit». Цей турнір присвячений пам'яті видатного земляка, командира та Героя України – Анатолія «WarWar» Тегзи.

Захід покликаний не лише популяризувати здоровий спосіб життя, а й стати символом незламності, продовженням справи воїна, чий цінності та принципи залишаються орієнтиром для майбутніх поколінь.

На учасників турніру чекав особливий, надскладний комплекс вправ WarWar CrossFit. Кожна цифра в ньому – це не просто навантаження, а закладовані доленосні дати з життя Героя (05.09.1982 – дата народження, 2023 – рік загибелі):

5 Pull-Ups – підтягування;
9 Kettlebell Snatches – ривки гирею;
19 Deadlifts (50 кг) – станово тяга;
82 Bar Lateral Jumps – бокові стрибки через штангу;
14 Burpees – берпі;
7 Box Jumps – стрибки на тумбу;
2023 m Row – гребля.

На старт змагань прийшли заступник міського голови Ужгорода Іван Завидняк, начальник управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради Алла Чернубук, представник управління з питань ветеранської політики Закарпатської ОВА, ветеран російсько-української війни Орест Смоляр. Проте найголовнішими гостями заходу стали дружина Героя Дар'я Тегза, його друзі, побратими та військовослужбовці.

Анатолій Тегза народився 5 вересня 1982 року в селі Березово на Хустщині. Його цивільне життя було успішним та різнобічним: навчання в ужгородській школі №15, дві вищі освіти у сфері менеджменту й управління, а згодом – власна підприємницька діяльність. Маючи за плечима досвід строкової служби (2004–2006 рр.), з початком повномасштабного вторгнення Анатолій без вагань став на захист Батьківщини.

Він розпочав свій добровільний шлях у складі «Карпатської Січі», а пізніше очолив тактичну групу спеціального призначення «Карпатська Січ» 8-го окремого полку Сил спеціальних операцій (ССО) ЗСУ.

Побратими згадують: «WarWar» був надзвичайно сміливим лідером і талановитим організатором. Він не просто керував – він особисто брав участь майже в усіх бойових операціях свого підрозділу, йдучи пліч-о-пліч зі своїми людьми.

Життя відважного командира обірвалося 14 липня 2023 року під час запеклого штурму ворожих позицій поблизу Бахмута. Анатолій загинув, врятувавши пораненого побратима та командира суміжного підрозділу. За винятковий героїзм і самопожертву Указом Президента України Анатолію Тегзі посмертно присвоєно найвищу державну нагороду – звання Героя України.

Анатолій «WarWar» Тегза не залишився в минулому. Його ідеї продовжують жити в реалізованих проєктах, а найкраща шана для нього сьогодні – це сила, витривалість та єдність, яку демонструють учасники змагань, продовжуючи боротьбу на всіх фронтах.

Турнір відбувся, зокрема, й за підтримки управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради.

Турнір відбувся, зокрема, й за підтримки управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради.

Турнір відбувся, зокрема, й за підтримки управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради.

СПОРТ, ЩО ГАРТУЄ ДУХ,

та жива пам'ять про тих, хто віддав життя за свободу, об'єдналися в Ужгороді

Урочистості з цієї нагоди відбулися в Ужгороді біля пам'ятника Президенту Карпатської України Августину Волошину.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ – СИМВОЛ СПАДКОЄМНОСТІ ПОКОЛІНЬ,

сили українського народу та незламності нашої держави, відзначили 15 липня

Представники обласної та міської влади, правоохоронних органів, духовенства, дипломатичного корпусу, військові, громадськість вшанували пам'ять полеглих захисників і захисниць України хвилиною мовчання. Пролунав Державний Гімн України – як символ

єдності, незламності та поваги до багатовікової історії нашої держави.

День Української Державності нагадує про тяглість української державотворчої традиції – від часів Київської Русі до сьогодні. Це день шани всім поколінням, які боролися за свободу України, і вдячності тим, хто сьогодні

зі зброєю в руках захищає нашу незалежність.

Водночас державність – це не лише історія та державні символи. Вона починається з кожного з нас: із відповідальної праці, взаємної поваги, підтримки одне одного, чесного виконання своєї справи та готовності працювати заради спільно-

го майбутнього.

Нехай Україна й надалі зміцнюється завдяки своїм людям, а єдність, віра та любов до рідної землі допомагають долати всі випробування. Найбільше бажання сьогодні – Перемога, справедливий мир та спокій для кожної української родини.

Представники Ужгородської міської ради взяли участь у презентації досліджень ОПОРИ щодо міграційних процесів та актуальності Державного реєстру виборців.

В Офісі Представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Закарпатській області днями відбулася презентація результатів двох масштабних досліджень Громадянської мережі «ОПОРА», присвячених змінам у географії проживання українців, міграційним процесам та актуальності даних Державного реєстру виборців.

У заході взяли участь представники Ужгородської міської ради, зокрема заступниця міського голови Марія Бадида, працівники відділу ведення Державного реєстру виборців, відділу реєстрації місця проживання, управління економічного розвитку міста та департаменту соціальної політики.

Експерти представили результати національного соціологічного дослідження щодо внутрішнього переміщення українців та актуалізації даних Державного реєстру ви-

ЯК ПОВНОМАСШТАБНА ВІЙНА ЗМІНИЛА ГЕОГРАФІЮ ПРОЖИВАННЯ УКРАЇНЦІВ,

і які виклики це створює для організації майбутніх повоєнних виборчих процесів

борців, а також опитування українців, які проживають за кордоном. Зокрема, дослідження охопило українців у Польщі, Німеччині та Чехії й стосувалося їхніх планів щодо повернення в Україну, готовності брати участь у виборах, обізнаності про можливість реалізації виборчого права за межами держави.

Під час презентації обговорили, як повномасштабна війна змінила географію проживання українців, наскільки поширеними стали внутрішня та зовнішня міграція, а також які виклики

це створює для актуалізації даних Державного реєстру виборців і організації майбутніх повоєнних виборчих процесів.

Спікеркою заходу стала консультантка Громадянської мережі «ОПОРА» у Закарпатській області, кандидатка економічних наук Наталія Криворучко.

Окрему увагу приділили необхідності своєчасного оновлення даних у Державному реєстрі виборців. Із цією метою Громадянська мережа «ОПОРА» розпочала інформаційну кампанію #ПеревірСебеУРеєстрі, яка покликана допомогти громадянам перевірити актуальність своїх персональних даних та

за потреби внести зміни.

Водночас організатори наголошують: кампанія не свідчить про підготовку чи наближення проведення виборів. Дата перших повоєнних виборів наразі не визначена. Проте Державний реєстр виборців функціонує постійно, а актуалізація даних є важливою незалежно від початку виборчого процесу. Чим раніше громадяни перевіряють свої відомості, тим менше труднощів виникне, коли проведення виборів стане можливим.

ТРЬОМ УЖГОРОДКАМ ПРИСВОЄНО ПОЧЕСНЕ ЗВАННЯ «МАТИ-ГЕРОЇНЯ»

Нагрудні знаки та посвідчення до них перед початком сесії Ужгородської міської ради жінкам вручив міський голова Богдан Андрій.

Високої державної нагороди удостоєні ужгородки, які виховали по п'ятеро дітей – Вікторія Кічковська, Юлія Могильчак та Ольга Штимак.

Міський голова подякував багатодітним матерям за любов, турботу й самовіддану працю у вихованні дітей, побажав їм міцного здоров'я, родинного тепла, добробуту та благополуччя.

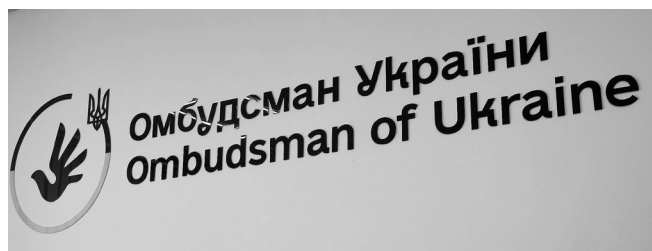
ДО УВАГИ УЖГОРОДЦІВ!

До 15 серпня 2026 року проходить громадське обговорення щодо перейменування в Ужгороді:

- вулиці Іллі Рєпіна на вулицю Василя Русина; Василь Іванович Русин – відомий лікар-хірург, доктор медичних наук, професор кафедри хірургічних хвороб медичного факультету Ужгородського національного університету, академік Академії інженерних наук України, Почесний громадянин Ужгорода.
- скверу Лаборця (колишня площа Пушкіна) на площу Володимира Микити.

Володимир Васильович Микита – знаменитий митець, народний художник України, Почесний громадянин Ужгорода.

Запрошуємо всіх, хто бажає, взяти участь в обговоренні. Пропозиції можна подавати до 15 серпня 2026 року в письмовій чи усній формі за адресою: вул. Небесної Сотні, 4, м. Ужгород, управління містобудування та архітектури, тел.: 616144 або на e-mail: architect@rada-uzhgorod.gov.ua із зазначенням прізвища, імені, по батькові та адреси особи, яка їх подає, інформує управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради.

УЖГОРОД У ЖАЛОБІ...

16 липня в Ужгороді віддали останню шану 32-річному солдату Володимиру Жупіку, який загинув, захищаючи Україну від російських окупантів.

Прощання відбулося на набережній Незалежності. Провести Героя в останню путь прийшли рідні, друзі, військові, ужгородці, заступник міського голови Михайло Маргіта.

Володимир Жупік народився 18 червня 1994 року в Ужгороді. Навчався у загальноосвітній школі №9, після її закінчення здобув професію електрика в Ужгородському професійному училищі №5.

Свій трудовий шлях розпочав на підприємстві Jabil, де завдяки відповідальності, працьовитості та лідерським якостям швидко здобув авторитет серед колег і став керівником зміни. Згодом працював барменом у закладі «Астіка». Рідні та друзі згадують його як щиру, відкриту, доброзичливу людину, яка завжди була готова підтримати й допомогти.

Володимир захоплювався технікою, із задоволенням щось ремонтував та налаштовував, коміксами та відеоіграми, йому подобалося малювати, хоча свої малюнки він майже нікому не показував. Любив красиві речі, мав власний яскравий, нестандартний стиль.

Найбільшою цінністю для нього була родина. Він був люблячим сином, братом, онуком і племінником, людиною великої душі, яка вміла підтримати, вислухати й подарувати гарний настрій – згадують про нього близькі.

У серпні 2025 року Володимир Жупік став до лав Збройних Сил України. Пройшов підготовку за напрямком безпілотних літальних апаратів і служив оператором дронів. Постійно вдосконалював свої навички, добре розумівся на техніці та прагнув бути максимально корисним побратимам і державі.

25 червня 2026 року оператор безпілотних авіаційних комплексів 2 механізованого батальйону військової частини А1962 Володимир Жупік загинув поблизу населеного пункту Ставки Краматорського району Донецької області під час виконання бойового завдання внаслідок ворожої атаки.

Поховали воїна з усіма почестями на Пагорбі Слави.

Світла пам'ять і вічна шана Захиснику України.

17 липня Ужгород провів в останню путь 43-річного військового – солдата Олега Матвієнка, який віддав життя, захищаючи Україну від російської агресії.

Олег Станіславович Матвієнко народився 17 травня 1982 року в Рівному у сім'ї військового. У 1992 році родина переїхала до Ужгорода. Тут він навчався у загальноосвітній школі №6 імені Гренджі-Донського.

Після закінчення 9 класу вступив до Ужгородського державного інституту інформатики, економіки і права, де здобув спеціальність «Конструювання, виробництво і технічне обслуговування радіотехнічних приладів». У 2001 році отримав кваліфікацію радіотехніка.

З дитинства Олег захоплювався технікою, любив майструвати та ремонтувати. Рідні згадують, що він мав «золоті руки» – умів не лише полагодити будь-яку річ, а й подарувати їй нове життя. Однією з його найбільших мрій було створення затишного сімейного дому, який він облаштував із великою любов'ю.

Трудову діяльність розпочав у Закарпатській державній телерадіокомпанії. Після проходження строкової військової служби працював сервіс-менеджером центру комп'ютерної діагностики в компаніях «Юзер» та «Крокус МГ». У 2011 році закінчив Закарпатський державний університет, здобувши повну вищу освіту за спеціальністю «Облік і аудит». Згодом працював у компаніях «ДІЕСА» та «Комфі Трейд», а з 2019 року займався комерційними пасажирськими перевезеннями.

Олег був відкритою, щирою та доброзичливою людиною. Любив спілкуватися з людьми, завжди мав власну думку і не боявся її відстоювати.

Особливе місце в його житті займав спорт. Від дитинства і до останніх днів він залишався відданим футболу, який був для нього не просто захопленням, а важливою частиною життя.

Найбільшою цінністю для Олега була родина. Він був люблячим чоловіком, турботливим батьком, дбав про близьких, працював заради їхнього добробуту та будував плани на майбутнє, мріючи про мирне й щасливе життя поруч із дружиною та сином.

Олег Матвієнко проходив службу у військовій частині А1962 на посаді стрільця-помічника гранатометника. Побратими знали його за позивним «ЗЕВС», який став символом його сили, мужності та надійності.

18 листопада 2025 року під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Середнє Краматорського району Донецької області Олег Матвієнко загинув у бою з ворогом, виконуючи військовий обов'язок із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Прощання із Захисником відбулося на набережній Незалежності. Вшанувати пам'ять воїна прийшли рідні, друзі, побратими, військовослужбовці, ужгородці, а також заступниця міського голови Марія Бадида. Поховали Героя з військовими почестями на Пагорбі Слави.

У військового залишилися дружина і син.

Світла пам'ять і вічна шана Герою.

В Ужгороді 20 липня попрощалися із полеглим 34-річним захисником – солдатом Артемом Ромчаком.

Майже три роки родина чекала й сподівалася на краще, але воїн повернувся «на щиті».

Артем Георгійович Ромчак народився 11 лютого 1989 року в Ужгороді. Навчався у місцевій школі №10 імені Дойко Габора. Здобувши професійно-технічну освіту, працював кухарем.

У лавах Збройних Сил України Артем служив навідником аеромобільного відділення 1-го батальйону військової частини А4355. Воїн загинув 18 серпня 2023 року під час бойових дій поблизу Бахмута на Донеччині, до останнього подиху залишаючись вірним військовій присязі та Україні.

Заупокійна служба відбулася на набережній Незалежності. Попрощатися з Героєм прийшли рідні, близькі, міський голова Богдан Андріїв та жителі громади. Під час церемонії зачитали Пам'ятний

лист від Головнокомандувача ЗСУ генерала Олександра Сирського – як знак глибокої шани та вдячності за жертвне служіння Батьківщині.

Артема Ромчака поховали з усіма військовими почестями на Пагорбі Слави.

У захисника залишилися мати, дружина, син та сестра.

Світла пам'ять і вічна шана Герою!

ПІДТРИМКА РОДИН ЗАХИСНИКІВ І ЗАХИСНИЦЬ УКРАЇНИ

щоденно здійснюється в Ужгородській міській територіальній громаді

Як інформує департамент соціальної політики Ужгородської міської ради, реалізовується й Програма підтримки сімей загиблих/померлих, військовополонених та безвісти відсутніх Захисників України на 2026–2028 роки, затверджена рішенням LXXV сесії Ужгородської міської ради VIII скликання від 13 листопада 2025 року № 2467 (зі змінами).

Програма спрямована на забезпечення соціальної підтримки членів сімей Захисників і Захисниць України та передбачає надання таких видів матеріальної допомоги:

50 000 грн – одноразова матеріальна допомога кожному члену сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України;

1 000 грн щомісяця – допомога на покриття витрат на житлово-комунальні послуги;

5 000 грн щомісяця – допомога як доповнення до пенсії на кожну дитину;

3 000 грн – одноразова матеріальна допомога до Дня захисників і захисниць України;

50 000 грн – одноразова матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань;

10 000 грн – одноразова матеріальна допомога кожному члену сім'ї військовополоненого або безвісти відсутнього Захисника України.

Право на отримання допомоги мають батьки, один із подружжя, який не одружився вдруге, неповнолітні діти, діти віком до 23 років, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти, утриманці, а також внутрішньо переміщені особи, які відповідають вимогам Програми.

Для отримання матеріальної допомоги необхідно звернутися до департаменту соціальної політики Ужгородської міської ради

із заявою та пакетом документів. **ОСНОВНИЙ ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ:**

заява встановленого зразка; паспорт або ID-картка; реєстраційний номер облікової картки платника податків; витяг з Реєстру територіальної громади про зареєстроване/задеклароване місце проживання;

документи, що підтверджують родинні зв'язки;

документи, що підтверджують статус загиблого (померлого), військовополоненого або безвісти відсутнього Захисника України (залежно від виду допомоги);

реквізити банківського рахунку (IBAN);

інші документи відповідно до Порядку надання матеріальної допомоги.

Заяви розглядаються комісією департаменту соціальної політики Ужгородської міської ради у строки, визначені Програмою.

Із текстом рішення Ужгородської міської ради № 2467 від 13.11.2025 року та Програмою підтримки сімей загиблих/померлих, військовополонених та безвісти відсутніх Захисників України на 2026–2028 роки можна ознайомитися за посиланням <https://surl.li/rjwdgl>

КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ПРИЙОМ ДОКУМЕНТІВ:

Департамент соціальної політики Ужгородської міської ради Адреса: м. Ужгород, пл. Шандора Петефі, 24.

Телефон для довідок: (0312) 61-30-71.

УЖГОРОД СТАВ ГОСПОДАРЕМ ЧЕМПІОНАТУ УКРАЇНИ З БОКСУ СЕРЕД ЮНІОРІВ ТА ЮНІОРОК

Цьогорічні змагання об'єднали найсильніших молодих боксерів країни, які боролися не лише за чемпіонські титули, а й за можливість увійти до складу національної збірної України.

За результатами турніру буде сформовано команду, яка вже у жовтні представить Україну на чемпіонаті Європи в місті Будва (Чорногорія).

Учасників, тренерів та вболівальників на офіційному відкритті привітали заступник голови ОВА Юрій Гузинець, президент Федерації боксу України Олег Ільченко, віцепрезидент Федерації боксу України Андрій Стріхарський, начальниця управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради Алла Чернобук, віцепрезидент Федерації боксу України Михайло Данило, керівник Закарпатського обласного відділення Національного олімпійського комітету України Мирослав

Щербей. Вони побажали спортсменам чесної та безкомпромісної боротьби, яскравих перемог, витримки, впевненості у власних силах і гідно представити свої регіони на всеукраїнському рівні.

Для Ужгорода проведення чемпіонату має особливе значення. Востаннє обласний центр Закарпаття приймав чемпіонат України з боксу 10 років тому, однак тоді змагалися спортсмени молодшої вікової категорії. Натомість чемпіонат України серед юніорів та юніорок старшої вікової групи проходить в Ужгороді вперше.

СЬОМІЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ «ЧЕНДЕЙ-ФЕСТ» ТРИВАЄ НА ЗАКАРПАТТІ

Фестиваль присвячений популяризації творчості класика української літератури ХХ століття, прозаїка, публіциста, кіносценариста, громадського діяча Івана Чендея. Події фестивалю проходять 22-25 липня у кількох містах та селищах області: Ужгороді, Чинадійові, Тячеві, Новоселиці та Дубовому.

Лейтмотивом цьогорічного фестивалю є любов до своєї рідної землі, її історії, яка проявляється у творчості митців по-особливому і яскраво відображається у літературних подіях фестивалю, зокрема в презентації краєзнавчих книжок Михайла Марковича, Лари Срібної та Роберта Смайлі, у музичному концерті закарпатського попфолькгурту «Анця», у кінопереглядах і дискусіях.

У рамках фестивалю відбувся

традиційний показ фільму Сергія Параджанова «Тіні забутих предків» (співавтор сценарію – Іван Чендей) просто неба на садибі письменника в Ужгороді, пізнавальна лекція від кінознавця, Шевченківського лауреата Сергія Тримбача й обговорення кінокартини.

У програмі другого дня фесту – перегляд фільму про трудову еміграцію й любов до рідного краю «Гніздо горлиці» режисера Тараса Томенка,

що актуально перегукується як зі знаковим романом Івана Чендея «Птахи полишають гнізда», так і з викликами сьогодення. Показ був приурочений до 10-річчя прем'єри кінострічки, головну роль в якій зіграла знаменита актриса, наша землячка Римма Зюбіна.

Участь у «Чендей-фесті 2026» беруть відомі актори, письменники та вчені: Володимир Войченко, Павло Вольвач, Микола Васків, Ольга Деркачова, Олександр Жовна, Римма Зюбіна, Світлана Кирилук, Сидір Кіраль, Сергій Тримбач та інші.

Вхід на події фестивалю вільний. Під час усіх заходів проводитиметься збір коштів для потреб підрозділу Збройних Сил України, в якому воює член журі Конкурсу Олександр Хоменко.

Фестиваль організовано Міжнародним благодійним фондом імені Івана Чендея за підтримки управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради й Тячівської міської ради.

Із сумом повідомляємо, що за даними КП «Ужгородський комбінат комунальних підприємств» від 15 по 21 липня пішли з життя 18 ужгородців:

Ліва Олена Володимирівна 1958 р.н.
Жупік Володимир Володимирович 1994 р.н.
Матвієнко Олег Станіславович 1982 р.н.
Заставна Марія Іванівна 1946 р.н.
Гулянич Кристина Василівна 1944 р.н.
Івашкович Віталій Васильович 1985 р.н.
Лукша Олег Васильович 1950 р.н.
Ромчак Артем Георгійович 1989 р.н.
Сірик Любов Михайлівна 1941 р.н.

Вудмаска Надія Степанівна 1974 р.н.
Лоя Вячеслав Еміліанович 1973 р.н.
Могорита Василь Ілліч 1951 р.н.
Жирош Марія Іванівна 1952 р.н.
Березіна Катерина Свиридівна 1932 р.н.
Лисенко Олена Петрівна 1937 р.н.
Зеленська Наталія Іванівна 1962 р.н.
Раздимаха Тетяна Павлівна 1952 р.н.
Монич Марія Антонівна 1943 р.н.

ХАЙ ЗЕМЛЯ ЇМ БУДЕ ПУХОМ...

«УЖГОРОДСЬКА РЕГАТА» ПОВЕРТАЄТЬСЯ!

Заплив відбудеться в останню неділю липня – 26.07.2026. Старт о 18:00. «Ужгородська Регата» – веселе спортивне змагання, сплав річкою Уж на плавзасобах різної конструкції.

Старт – пляж біля Підзамкового мосту (правий берег). Фініш – за мостом Масарика, навпроти готелю «Ужгород» (лівий берег).

До участі запрошуються будь-які немоторні плавзасоби: човни, надувні човни, плоти тощо. Вітаються саморобні конструкції, оригінальний декор і костюми.

Кількість членів екіпажу не обмежена, але до фінішу судно повинно дістатися у повному складі екіпажу.

Наш захід – благодійний! Рекомендований стартовий благодійний внесок – від 100 грн з особи. Якщо ви маєте можливість і бажання задонатити більше, ми будемо щиро вдячні, адже 100% зібраних коштів буде спрямовано на допомогу ЗСУ.

За результатами Регати будуть нагороджені переможці в таких номінаціях:

«Летючий Голландець» – найшвидше судно;
«Веселий Роджер» – найоригінальніше судно;
«Чорна каракатиця» – найшвидше саморобне судно;
«Ноїв ковчег» – найчисленніший екіпаж.

До слова, «Ужгородська Регата» не обмежиться лише запливом.

ПІДРОЗДІЛ ГУР МО «СТУГНА» ЗАПРОШУЄ ТИХ, ХТО ХОЧЕ НЕ ПРОСТО БУТИ В СТРОЮ, А БУТИ КОРИСНИМ І ВАЖЛИВИМ

Ти відчуваєш, що маєш потенціал і хочеш, щоб він нарешті розкрився повністю? Хочеш навчатися, розвиватися та бути частиною сучасної, потужної та дружньої команди? Навіть якщо ти вже служиш – у тебе є можливість рухатися далі.

Тоді ми справді раді будемо бачити тебе поруч.

Ми набираємо:

• Операторів БПЛА; • Інженерів; • Аналітиків; • Вибухотехніків.

Не маєш досвіду? Навчимо. Хочеш рости? Підтримаємо. Хочеш робити щось значуще? Це твоє місце. Тут цінують людей. Тут будують силу.

+380 96 613 4766

stugna.org

АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРОДОВЖУЄ НАБІР НА НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ

Вступ можливий без результатів НМТ – за результатами внутрішньої співбесіди. Як інформують в Академії, серед переваг навчання:

якісна вища та військова освіта; повне державне забезпечення; грошове забезпечення під час навчання; кар'єрне зростання; можливість стати офіцером Національної гвардії України.

Прийом документів триває до 31 серпня.

Детальну інформацію щодо умов вступу можна отримати на офіційному сайті Академії – <https://vstup-nangu.com.ua/>, за телефонами приймальної комісії або за QR-кодом, розміщеним на ілюстрації.

Інформація – з офіційного сайту Ужгородської міської ради

У суспільстві досі поширене уявлення, що реабілітація – це масажі, тренажери та відпочинок після лікування. Насправді ж це щоденна важка праця, її головна мета – не повернути людину до стану «як було раніше», адже часто це фізично неможливо, а допомогти їй знову стати максимально самостійною. На важкому шляху реабілітації є не лише біль, розчарування й втома пацієнта, але й виклики для самої системи: кадровий голод, зростання навантаження та хронічне недофінансування, яке, на щастя, частково компенсує підтримка благодійників.

Реабілітація військових після поранень буде залишатися одним із головних викликів для України ще десятиліттями – під час війни й після її завершення. Саме тому Міністерство охорони здоров'я зараз розбудовує систему реабілітації по всій країні, адже відновлення потребуватимуть сотні тисяч людей із травмами різного ступеня тяжкості.

У серпні виповниться рік відтоді, як в Ужгородській міській багатопрофільній клінічній лікарні (УМБКЛ) повноцінно запрацювало реабілітаційне відділення. Тут – сучасний ремонт, нові тренажери та команда з 35 фахівців: лікарів фізичної та реабілітаційної медицини, фізичних терапевтів, ерготерапевтів, психологів, логопедів, медичних сестер. Одночасно відділення може приймати до 20 пацієнтів, близько 80% із яких – військові.

Про успіхи й проблеми розвитку реабілітації, кадрову кризу, виклики для громад та, головне, що насправді означає повернути людині незалежність її рухів, – у розмові з реабілітологинею Катериною Зінов'євою.

«РЕАБІЛІТАЦІЙНА МЕККА» НА ЗАКАРПАТТІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ

Одразу під вікнами Ужгородської міської багатопрофільної клінічної лікарні (УМБКЛ) тривають будівельні роботи – тут зводять «4.5.0 Recovery Center». Ліжковий фонд майбутнього центру становитиме 100 місць, а з урахуванням амбулаторних пацієнтів заклад зможе одночасно приймати до 500 людей. Завершити будівництво планують у другій половині 2027 року.

Втім, поки цей масштабний проєкт лише реалізується, потреба у реабілітації військових існує вже сьогодні, а з'явилася ще раніше, мінімум, з початком війни у 2014 році.

Сьогодні стаціонарні реабілітаційні відділення в Ужгороді працюють в Закарпатській обласній лікарні ім. А. Новака, Обласному клінічному центрі нейрохірургії та неврології та в Ужгородській міській багатопрофільній лікарні.

Катерина Зінов'єва переконана: мережа реабілітаційних відділень має розвиватися рівномірно по всій Україні, аби всі послуги були максимально близько до дому пацієнта.

Тому теза про те, що Закарпаття має стати «реабілітаційною меккою» України, на її думку, переоцінена. Каже, якщо говорити про санаторно-курортне лікування – Закарпаття справді має великі переваги. Але якщо йдеться про гостру або післягостру реабілітацію, протезування – це все має бути ближче до місця проживання пацієнта.

– У мене зараз із місцевих лише двоє пацієнтів. Усі інші – із Харківщини, Сумщини, Дніпропетровщини, Кривого Рогу. Кожен з них хоче побачити свою родину. Так, не завжди можливо забезпечити лікування ближче до дому, зважаємо і на безпековий фактор. Але загалом реабілітація має бути доступною всюди, щоб пацієнт міг обирати.

За словами лікарки, сьогодні Закарпаття здатне приймати пацієнтів з інших регіонів і вже робить це. Принаймні можливості для цього мають більшість надкластерних і кластерних лікарень, тобто обласна та районні, а також ужгородська міська.

Натомість значно складніше питання – чи зможуть громади забезпечити якісну реабілітацію.

Так, Національна служба здоров'я України (НСЗУ) запровадила так звану «монопослугу». Цей підхід дозволяє громадам укладати договори на послугу, щоб забезпечити фахівців фізичної та ерготерапії у громадах. Так, це може бути фізичний терапевт, який може безпосередньо працювати у закладі та надавати амбулаторну реабілітацію. Або це може бути фізична особа-підприємець, яка уклала договір із Національною службою здоров'я України. Катерина Зінов'єва каже, що цей підхід має дуже багато проблем на теперішньому етапі своєї реалізації. Виклики ті самі – нестача кадрів, непропорційна оплата праці.

КАДРИ, ГРОШІ, ОБЛАДНАННЯ: ЧОГО БРАКУЄ СИСТЕМІ

Попри стрімкий розвиток реабілітації в Україні, проблем у цій сфері залишається чимало.

Одна з головних – кадрова криза. На Закарпатті, як і в інших регіонах, бракує фізичних терапевтів, ерготерапевтів, терапевтів мови та мовлення та інших фахівців.

Катерина Зінов'єва каже, що хоч про кадровий голод говорять уже багато років, однак головний виклик – усе ж низька оплата праці.

– До нас, принаймні у наше відділення, молоді спеціалісти приходять. Бо ми навчаємо. Освіта в університетах може бути різною, а тут вони отримують реальний досвід. Але, чесно кажучи, їхній заробіток – не тут. Більшість відкривають власні кабінети й починають працювати приватно.

Також, за словами Катерини Зінов'євої, коштів, які держава виділяє на стаціонарну реабілітацію, зазвичай вистачає. Проблеми виникають тоді, коли пацієнту для відновлення недостатньо стандартних 14 днів.

Лікарка пояснює, що існують чотири рівні складності реабілітації, кожен із яких оплачується по-різному. Так, двотижнева реабілітація пацієнта з найважчим рівнем складності коштує близько 40 тисяч гривень, середнім – 19 тисяч, а найлегшим – 14 тисяч гривень.

Втім, у реальному житті терміни відновлення далеко не завжди вкладаються у ці терміни.

– Відповідно до вимог Національної служби здоров'я ми складаємо для кожного індивідуальний реабілітаційний план, визначаємо цілі й працюємо над їх досягненням. Не завжди цього вдається досягти за 14 днів – іноді потрібно 20, 25 чи навіть 30 днів. Ми розуміємо, що це вже перевищує обсяг фінансування, передбачений державою, і збільшує витрати на лікування та харчування, але не можемо вчинити інакше, адже наше завдання – максимально допомогти пацієнту, – каже Катерина Зінов'єва.

За словами лікарки, іноді відновлення триває значно довше. Один із пацієнтів перебував у відділенні 120 днів.

Ще один виклик – дороге обладнання. Частина сучасних тренажерів для фізичної та ерготерапії коштує сотні тисяч гривень, тому лікарні значною мірою залежать від підтримки благодійних фондів і міжнародних партнерів.

– Стіл для розвитку дрібної моторики рук коштує близько 500 тисяч гривень. Бігові доріжки – від 500 до 800 тисяч. Тобто повне оснащення реабілітаційного відділення – це десятки мільйонів гривень.

Фінансування лікарня отримує від міської влади, однак значну роль відіграють благодійники. Катерина окремо відзначає допомогу «Комітету медичної допомоги на Закарпатті», благодійних фондів «Сім'я Христа», „Благо“ та „Центр соціальних проєктів майбутнього“, а також інших організацій.

УНІКАЛЬНИЙ ДОСВІД, ЯКОГО НЕМАЄ НІДЕ У СВІТІ: ПРО УСПІХИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Попри всі труднощі, Катерина Зінов'єва переконана: за останні роки українська реабілітація зробила величезний крок уперед.

На Закарпатті відкрили нові реабілітаційні відділення, а сама тема стала значно помітні-

НА ЧАСІ

«РЕАБІЛІТАЦІЯ – ЦЕ НЕ КУРОРТ»:

як в Ужгороді повертають військових до самостійного життя після поранень

шою в суспільстві.

– Реабілітація стала видимою. Про неї говорять, її розвивають, у неї вкладають ресурси, навчаються й зростають фахівці. І це дуже великий крок уперед.

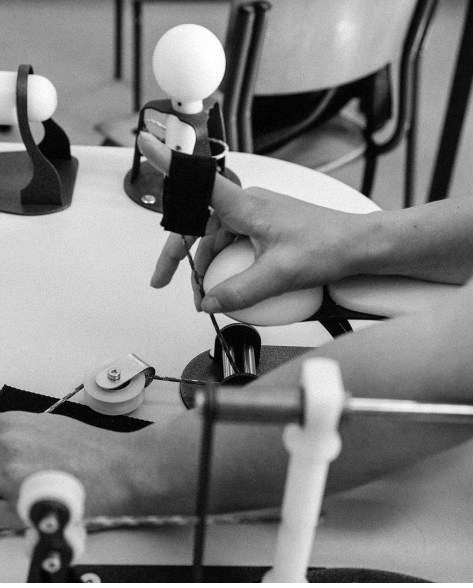
Катерина переконана: сьогодні українська реабілітація вже не лише наздогнала багато європейських країн, а в окремих напрямках навіть випереджає їх.

За її словами, на початку повномасштабної війни величезну роль відіграв міжнародний досвід. Благодійні організації організовували навчальні поїздки українських фахівців за кордон, де вони переймали досвід роботи з бойовими травмами. Сама Катерина у 2022 році пройшла десятиденне навчання з реабілітації бойових травм у США в межах програми Конгресу США Open World.

– Тоді ми дуже багато вчилися в іноземних колег. Зараз ці обміни тривають, але вже дедалі частіше ми самі можемо навчати їх. Українські спеціалісти накопили унікальний досвід, якого просто не було в інших країнах.

Водночас, каже лікарка, у сфері досі залишаються підходи, які сучасна медицина вже вважає застарілими. Йдеться, зокрема, про апаратну фізіотерапію.

– Я не хочу бути настільки категоричною

щодо апаратної фізіотерапії. При хронічному болю вона є дуже помічною. Але коли ми говоримо про відновлення руху, сили, витривалості чи боротьбу з контрактурами, вона вже не вирішує проблему. Якщо людина не рухає кінцівкою, то магнітотерапія, ультразвук, електрофорез та інші процедури самі по собі не змусять її працювати.

Натомість сучасна реабілітація дедалі більше спирається на фізичну терапію та ерготерапію. Так, завдання ерготерапії – через рух та виконання повсякденних справ допомогти людині відновити втрачені навички, повернутися до звичного життя та стати максимально самостійною.

Ми спілкуємося з пані Катериною саме у кабінеті ерготерапевта – це світле, щойно відремонтоване приміщення, заповнене тренажерами, спеціальними меблями та різноманітними пристроями. Тут навіть облаштована ергокухня, де пацієнтів навчають знову виконувати звичні побутові дії: нарізати овочі, поставити каструлю на плиту чи зіптити вареники. Це приміщення – добрий приклад того, що реалії реабілітації в Україні змінюються на краще.

РЕАБІЛІТАЦІЯ – ЦЕ НЕ ПРО ПОВЕРНЕННЯ ДО СТАНУ «ЯК БУЛО РАНІШЕ», ЦЕ ПРО НАВЧАННЯ ЖИТИ У НОВИХ УМОВАХ

За словами Катерини Зінов'євої, чіткої межі між лікуванням і реабілітацією фактично не існує. Після поранення або важкого захворювання лікарі насамперед стабілізують стан людини: зупиняють кровотечу, лікують інфекції, усувають загрозу життю. Щойно пацієнт стає достатньо стабільним, починається реабілітація.

– Реабілітація – це не тільки зігнути й розігнути руку. Це навчитися, вдягатися, користуватися туалетом, пересуватися, повертатися до побутового життя, – пояснює лікарка. – Коли пацієнт самостійно не може їсти, ми робимо все, щоб він почав це робити. На нас дуже часто ображаються, коли ми не годуємо пацієнта на реабілітації з ложечки. Але якщо ми зараз будемо все робити замість нього, то як він дасть собі раду вдома?

Саме тому у відділенні працює мультидисциплінарна команда: лікарі фізичної та

реабілітаційної медицини, фізичні терапевти, ерготерапевти, психологи, логопеди/терапевти мови й мовлення, медичні сестри та молодший медичний персонал.

Найчастіше сюди потрапляють пацієнти після ампутацій, мінно-вибухових травм, переломів, інфікованих ран, черепно-мозкових і спінальних травм.

На думку лікарки, одна з найбільших проблем – завищені очікування від процесу реабілітації.

– Дуже часто люди думають: зараз я потраплю на реабілітацію – і виїду таким самим, як був до поранення. Але так працює далеко не завжди.

Саме тому реабілітаційна команда має бути чесною з пацієнтами навіть тоді, коли ця правда болить.

– Пацієнт мені каже: «Я хочу через два тижні сісти за кермо». Але, розуміючи характер його травми, я мушу чесно сказати: цього не буде ані за два тижні, ані за місяць. Якщо адаптувати автомобіль під ручне керування, можливо, це станеться через рік чи півтора. Такі розмови потребують великої емпатії. Треба пояснити людині, що частина речей повернеться у її життя пізніше, а деякі – вже ніколи.

У відділенні часто доводиться боротися не лише з наслідками травм, а з залежністю від допомоги інших. Пацієнтів навчають виконувати звичні дії самостійно навіть тоді, коли це складно й боляче.

– Ми змушуємо пацієнта бути самостійним. А це завжди болючо. Наприклад, мій пацієнт з контрактурами (стійким або тимчасовим обмеженням рухливості суглобів – ред.) чи після опіків не може тримати ложку. Ми можемо адаптувати ложку, але їсти людина має сама. Ми можемо допомогти встати, але ходити вона повинна навчитися самостійно, без допомоги персоналу чи рідних. Бо якщо цього не буде тут, то що вона робитиме вдома? Реабілітація – це не курорт. Це важка праця. І пацієнта, і команди. Зазвичай нам не дякують під час реабілітації. Дякують уже тоді, коли виписується і бачать результат, – усміхається вона.

За словами лікарки, іноді найбільше шкоди можуть завдати саме надто турботливі родичі, друзі, побратими. Поки команда вчить людину самостійно вдягатися чи пересідати в крісло колісне, близькі починають знову все робити за неї. Особливо, це шкідливо, коли пацієнт повертається додому, перестає виконувати настанови лікаря і повністю покладається на родичів, яким важко дивитися на страждання рідної людини.

– Вони хочуть допомогти, це природно. Але через таку «допомогу» людина робить кілька кроків назад у реабілітації.

Окремою темою є психологічне відновлення. У багатьох військових – порушення сну, тривожність, важкі спогади про бойові дії та загиблих побратимів. У відділенні працюють психологи, а за потреби пацієнтів скеровують на додаткову психотерапевтичну допомогу.

Попри важливість психологічної підтримки, універсального рецепта не існує, наголошує лікарка. Одні військові готові говорити про пережите, інші – ні. Комуś допомагає один фахівець, комуś – інший. Лікарка каже, що це – нормально, головне, знайти свого спеціаліста і не залишатися наодинці зі своїми проблемами.

Після виписки багатьох військових накриває хвиля складних запитань: «Чому саме я? Чому це сталося зі мною? Чому постраждала моя сім'я?». У такі моменти Катерина просить їх згадувати людей, заради яких вони воювали, зокрема, й команду медиків, їхні родини, усіх, хто продовжує жити й працювати в тилу.

– Я завжди дякую їм за те, що вони не дозволили росіянам сюди прийти. Так, військові й нам, лікарям, дякують, але, ми – лише маленький гвинтик великої системи допомоги. Як казала одна моя знайома: «Гуманітарною допомогою війну не виграєш», тож наша політика зараз – все для військових. Тому у своєму відділенні ми намагаємося відновити військового настільки, наскільки це можливо, поставитися до нього з повагою й допомогти повернутися до максимально самостійного життя, – підсумовує Катерина Зінов'єва.

Varosh.com.ua
Авторка: Галина Гичка
Фото: Олесь Даньо

ВТРАЧЕНИЙ УЖГОРОД: БУДИНОК ХУДОЖНИКА ЙОСИПА БОКШАЯ

лише навчався у Мукачівській гімназії й готувався до вступу до Будапештського королівського художнього інституту. До Ужгорода він приїхав значно пізніше – після навчання у Будапешті, важких боїв Першої світової війни та трирічного російського полону. Власне, з полону молодий Йосип Бокшай спершу потрапив у Прагу, звідти – у село Лохово на Мукачівщині, де служив парохом його батько, а тоді вже, у 1919-му, як професор, був прийнятий на роботу викладачем малювання

будинки собі зводили здебільшого відомі містяни – можна сказати, еліта міста.

У списку виборців за 1937 рік значиться, що Йосип та Маргарита Бокшай проживали на вулиці Павловича, 7. Цікаво, що разом із ними також жила кухарка Павлейова Юлія. Прислуга у Бокшайів справді була: одна жінка, як правило, допомагала на кухні (для неї в будинку відвели невеличку кімнату, хоча вона не завжди залишалася ночувати), був також і помічник-чоловік, котрий розпалював у будинку печі та іноді виконував іншу господарську роботу. Побутовими справами Йосип Бокшай не займався, він багато працю-

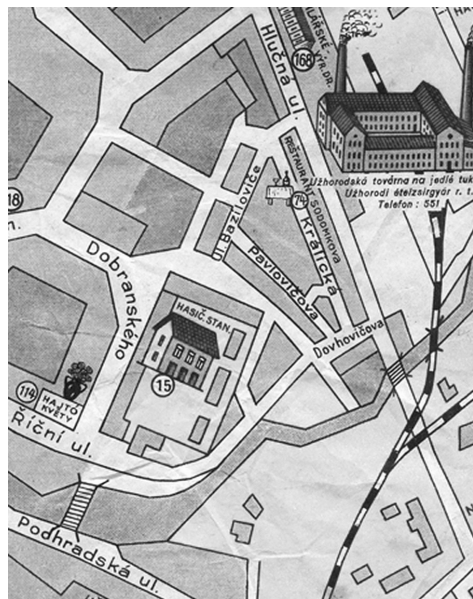
Ім'я художника Йосипа Бокшай відоме в Ужгороді всім, та чи знаєте ви, де в місті він проживав? Впевнені, що більшість читачів почнуть згадувати: в пам'яті вирине і бюст художника на будівлі Художнього музею, і пам'ятник в альпінарії, і меморіальна дошка на будівлі колишнього Художньо-промислового училища на вулиці Капітульній, де він викладав у радянські роки, а от вигляд будинку Бокшай у своїй пам'яті знайдуть одиниці. А шкода, бо будівля ця є дуже красивою – недарма ж відомий художник сам працював над ескізом її фасаду.

Нині у будинку Йосипа Бокшай проживає вже четверте покоління його великої родини. Сама же вілла художника розташована на вулиці Й. Бокшай, яку в радянські часи називали Місячною. Територія ця в районі старої пожежної частини та вулиці Шумної взагалі має дуже цікаву історію. На старих картах Ужгорода добре видно, що на місці нинішніх вулиць О. Павловича, І. Базиловича, Ю. Герца та Й. Бокшай колись розміщувалося військове містечко з великим квадратним плацом посередині. В народі це місце називали касарнями Франца Йосифа, писав про них у своїй праці "Минуле Ужгорода" і відомий краєзнавець Петро Сова. "Розміщення війська в Ужгороді було і осталося неудовлетворительним, що причиняло і причиняє немало хлопот городской управы... Городу (у 1883 році – прим. авт.) грозила опасность, что полк будет переведенъ в другое мѣсто. Ввиду этого городъ принужденъ былъ приступить къ постройкѣ казармъ. Для этой цѣли городомъ куплены были у казны за 12.000 златовокъ (гульденовъ) обширныя участки между улицами Шумной (Zúgő) и Гонведской (нынѣ Добрянскаго). На постройку израсходовано было нѣсколько сотъ тысячъ златовокъ (флореновъ). Казармы эти, состоявшія изъ цѣлаго ряда примитивныхъ низкихъ зданій, построены были въ формѣ громаднато четырехъугольника, съ обширнымъ, недавно застроеннымъ, дворомъ-площадью посерединѣ.

Однако, новопостроенныя казармы, названныя именемъ Франца Йосифа, оказались въ высшей степени нездоровыми и непригодными... Немного позже, рядомъ съ этими казармами, вдоль улицы Гуменной (Csűr ucca) была на участкѣ, полученномъ отъ казны въ вѣчный наемъ (emphytheusis), построена Гонведская казарма, въ которой помѣщенъ былъ гонведскій (такъ назывались венгерскіе полки съ мадьярскимъ команднымъ языкомъ) пѣхотный полкъ № 11. Казарма эта по своему внѣшнему виду и непригодности ничуть не уступала казармамъ

имени Франца Йосифа. Обѣ казармы являются устрашающимъ примѣромъ негоднаго строительства.

Ввиду непригодности новопостроенныхъ казармъ, скоро пришлось помышлять о постройкѣ новыхъ. Однако городъ, затратившій на постройку по тогдашнему времени весьма значительныя средства, почти 500.000 флореновъ, уже не могъ рѣшиться на новыя крупныя расходы. На выручку городу пришелъ комитатъ, построившій новыя модерныя казармы на ул. Доманинской (нынѣ казармы имени Добрянскаго), куда войско перешло въ 1902 году (идеться про військове містечко на сучасній вулиці Другетів – авт.). Часть казармъ, оставшихся пустыми, была использована для нуждъ пожарной станціи, часть (уголь ул. Другета и Шумной) подарена была городомъ въ 1904 году государству для института глухонѣмыхъ, а оставшаяся часть была раздѣлена на 30 участковъ и въ 1906 году продана съ торговъ. Отъ этой продажи выручено было всего 146.743 коронъ австрійскихъ", – йдеться у книзі Петра Сова.

Мапа міста чехословацьких часів, на якій видно район між нинішніми вулицями Підградською, Шумною та Другетів

Коли наступного разу ви будете проходити чи проїздити вулицею Другетів, зверніть увагу на залишки довгої одноповерхової будівлі, яка тягнулася до кута з вулицею Шумною і продовжувалася нею далі (нині на цій ділянці ведеться будівництво). Ось це і є залишки старих казарм Франца Йосифа, побудованих колись у вигляді великого чотирикутника частково на березі Могого Ужа по сусідству з Моргіт сігетом – островом Маргарити. А територію, яка залишилася в центрі цього чотирикутника, як уже було сказано вище, у 1906 році розділили на 30 ділянок і продали з аукціону.

Йосип Бокшай не був одним із тих, хто в 1906 році викупив там ділянку. У ті роки він, мабуть, ще взагалі не думав, що житиме в Ужгороді, бо

та геометричного рисунку до Ужгородської гімназії.

Де він проживав у ті роки – нащадкам не відомо. Як розповів нам онук художника, директор Художнього музею ім. Бокшай Франциск Ерфан, нащадки знають лише, що харчуватися молодий професор приходив до своєї майбутньої тещі, котра проживала біля замку та за оплату готувала обіди для вчителів, священників і семінаристів. Саме так Йосип Бокшай познайомився із середньою дочкою в сім'ї Арвої – Маргаритою, котра у 1924 році стала його дружиною.

Спершу подружжя проживало в одному з будинків на нинішній площі Ф. Корятовича, а 4 липня 1925-го року придбало власний дім на тодішній вулиці Павловича. В архіві КП "АПБ" (колишне БТІ) є дані про те, що у 1925 році на новопрдбаній ділянці землі почалося зведення будинку, але нащадки Йосипа Бокшай чули про те, що професор із дружиною придбали ділянку з готовим будинком, який просто вирішили перебудувати. Йосип Бокшай сам намалював попередній проєкт та ескіз фасаду. Виконавцем робіт став місцевий архітектор Бейла Фодор, котрий за 80 тисяч Кч звів для художника будинок на 4 кімнати з кухнею та купальнею. Він був готовий у 1926 році і став справжньою окрасою цього тихого району.

"Чому саме колишні касарні обрав для місця проживання Йосип Бокшай?", – можуть здивовано спитати нинішні жителі Ужгорода, знаючи, що зараз цей райончик не відзначається ошатністю, захаращений гаражами, кущами і виглядає, як сільські вулиці без нормального дорожнього покриття. Але у 1920-1930-х роках це був тихий, зелений, перспективний район, який мав зручне розташування неподалік гімназії й центру міста. Вже тоді вулиці там були з бруківкою, водогonom і каналізацією, а

Майстерня Йосипа Бокшай. Художник сидить у своєму улюбленому плетеному кріслі

вав, подорожував, виконував у ті роки чимало замовлень від греко-католицької єпархії. Тож будинок, хатні справи та догляд за трьома дітьми повністю лежали на плечах його молоді дружини Маргарити та її помічників.

До слова, будинок від самого початку був спроєктований так, що із передньої невеличкої веранди можна було одразу піднятися на другий поверх, у майстерню Йосипа Бокшай. То була не дуже велика, але затишна кімната з верхнім освітленням і каміном. У 1937-му році художник вирішив розширити свій будинок, тож його частково перебудували знову. Нині рідні припускають, що у ці роботи Йосип Бокшай вкладав гроші, зароблені від співпраці з Мукачівською греко-католицькою єпархією, адже саме 1930-ті стали для нього найплодовитішими у створенні сакрального живопису, тоді він розписав чимало церков і каплиць як у Підкарпатській Русі, так і за її межами.

На першому поверсі до старої будівлі родинного дому добудували простору кухню, ванну кімнату, комірчину, а над усім цим на другому поверсі звели нову простору майстерню з великими вікнами. Тепер майстерня Йосипа Бокшай складалася з двох приміщень: "старої" кімнати, яка стала вітальнею, і нової – дуже світлої та просторої зали. По-суті, це не була класична майстерня з розлитотою підлозою фарбою. Це було ательє, в якому художник зустрічався зі замовниками, показував свої роботи, доробляв те, що зазвичай не встигав завершити, працюючи на природі. Бокшай мав задум розмалювати там стелю і стіни, і навіть почав це робити, та завершити через велику завантаженість не встиг.

Закінчення на наступній сторінці

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ФІЛЬМ «КОСТЯНТИНІВКА. У НАПІВОТОЧЕННІ ТА НА МЕЖІ» покажуть в Ужгороді

Документальний фільм «Костянтинівка. У напівоточенні та на межі» – це хроніка реальних евакуаційних місій Гуманітарної місії «Проліска» у прифронтовій Костянтинівці Донецької області. Стрічку покажуть в Ужгороді, в кінотеатрі «Мультиплекс» 25 та 26 липня о 12:00 в рамках всеукраїнського туру.

Фільм занурює глядача в роботу волонтерської команди, яка під артилерійськими обстрілами, ударами керованих авіабомб та постійною загрозою атак безпілотників евакуює літніх людей, осіб з інвалідністю, поранених та інших цивільних, які не можуть виїхати самостійно.

Як розповів «Вільному Радіо» представник Гуманітарної місії «Проліска» Євген Ткачов, стрічка фіксує місто у листопаді та на початку грудня 2025 року.

– На той час було ніби дві різних Костянтинівки. Одна – яка нічим не відрізнялась від Часового Яру, Бахмута і Торетська, де все вже було знищено. І була інша, де було ще якесь життя і цивілізація, – згадує Євген Ткачов. Саме в цій «другій» Костянтинівці частина людей продовжувала жити до останнього. Але для волонтерів місто ставало дедалі небезпечнішим: дрони, розбиті дороги, уламки, повалені стовпи, дерева, газові труби й розкидані міні-«пелюстки» (протипіхотні міни ПФМ-1).

Вхід на показ фільму – вільний. В рамках туру ужгородці зможуть також відвідати вуличну виставку-інсталяцію на площі Ш.Петефі. Експозицію створено на основі фотографій, свідчень та матеріалів, зібраних командою Гуманітарної місії «Проліска» під час евакуаційних місій і реагування на наслідки російських обстрілів.

Виставка розповідає реальні історії працівників місії, чие життя докорінно змінила війна, та знайомить відвідувачів з їхньою роботою в безпосередній близькості до лінії фронту.

Виставку можна буде переглянути до 25 липня від 9:00 до 19:00, стрічку – 25 та 26 липня о 12:00.

В Ужгороді відбудеться п'ятий міжнародний кінофестиваль «Кіно сусідів»: від 4 до 9 серпня глядачам покажуть сучасне авторське кіно зі Словаччини, Угорщини, Чехії, Австрії, Польщі та Румунії. Також організатори готують програму для дітей, ретроспективні покази, воркшопи та дискусії.

До програми цього річного кінофестивалю увійдуть стрічки з 6 країн. Серед них: австрійська драма «Найсамотніша людина в місті» режисерського дуету Тіцци Кові та Райнера Фріммеля; чорна комедія «Континенталь 25» румунського режисера Радуге, польська історична драма «Шопен, Шопен!» та угорська трагікомедія «Курка» Дьєрдя Палфі. Повний список фільмів організатори оприлюднять згодом.

Окрему програму підготували для дітей і підлітків. На глядачів чекають покази коротко- і повнометражних фільмів, освітні події, а також сімейний анімаційний фільм «Лісовик» і підліткова драма «Зламаний голос», відзначена на кінофестивалі у Карлових Варах.

Також фестиваль представить програму короткометражного кіно від партнерських

«КІНО СУСІДІВ» УП'ЯТЕ ЗАВІТАЄ В УЖГОРОД:

покази просто неба, ретроспектива Шванкмаєра та програма для дітей

фестивалів зі Словаччини, Польщі та Чехії. У секції ретроспективи, присвяченій «золотій добі» чехословацької анімації, покажуть добірку короткометражних робіт «Алхімік сюрреалізму» чеського режисера Яна Шванкмаєра. Його творчість вплинула на Тіма Бертона, Террі Гілліама та Гільєрмо дель Торо.

Окрім кінопоказів, відвідувачі зможуть долучитися до воркшопів і дискусій за участі міжнародних партнерів фестивалю.

Покази відбуватимуться на двох локаціях – просто неба в Ужгородському замку та у кінотеатрі Multiplex у ТРЦ Pannonia. Вхід на всі події буде безкоштовним за умови попередньої реєстрації. Реєстрацію відкривають ближче до старту фестивалю на сайті kinosusidiv.com

«Ми починали з простої ідеї – показати кіно країн, з якими Закарпаття об'єднує спільна історія. Відтоді світ змінився, але не змінилося наше переконання: кіно допомагає знаходити взаєморозуміння навіть тоді, коли це дається важко», – зазначають організатори фестивалю.

Детальну програму та розклад показів публікуватимуть на сайті kinosusidiv.com і в Instagramі фестивалю.

Фестиваль «Кіно сусідів» заснували у 2022 році. Його організовують команда KyivMusicFilm та Київський міжнародний фестиваль короткометражних фільмів KISFF за підтримки Посольства Австрійської Республіки в Україні та Румунського культурного інституту.

Програма фестивалю об'єднує кіно країн, із якими Закарпаття пов'язують спільна історія та сусідство.

ВТРАЧЕНИЙ УЖГОРОД: БУДИНОК ХУДОЖНИКА ЙОСИПА БОКШАЯ

Початок на попередній сторінці

Зайшовши у вітальню, гостя зустрічала затишна і тепла обстановка. Тут стояв диван, у холодну пору року потіскували дрова в каміні, під стіною обов'язково стояла якась велика презентаційна робота, як правило, на релігійну тематику. Через широкі двері можна було одразу увійти до нової майстерні, яка вражала, перш за все, величезною кількістю робіт, які акуратно висіли, стояли і лежали повсюди. Тут не панував творчий хаос, все було охайно і презентабельно.

Власне, і весь дім Йосипа Бокшая був презентабельно-ошатним. Він не будував його для світських гулянок, тут

не проводилися гучні бали і святкування. Спархальний художник і поважний професор Бокшай не міг собі дозволити таких пустощів. Звісно, друзі та родичі до Бокшаїв заходили, але їхній дім був, перш за все, родинним. Все у ньому дихало простим домашнім затишком. У садку росли дуже красиві троянди та півонії, які любив малювати художник, на старій веранді стояло його улюблене плетене крісло, в якому він любив неспішно покурити свою легендарну люльку. Перший поверх був завжди галасливий, там смачно пахло, бігали діти, вирувало сімейне життя. А другий поверх належав лише одній людині, був особистим інтимним простором Йосипа Бокшая, де ніхто

не смів його турбувати.

Перші роки після Другої світової війни були для Бокшаїв дуже важкими. Навіть їхній дім відчував це, перестала бути затишною і майстерня художника, яку він не мав чим обігріти. У приміщеннях було так холодно, що Йосип Бокшай просто не міг там працювати. Але загалом скаржитися не було на що, на відміну від багатьох сімей, чий будинок тоді просто відбирали, чи підселяли чужих людей, Бокшаїв ця доля ominула. Згодом справи налагодилися, до Йосипа Бокшая прийшло всеоюзне визнання і майстерня його знову сповнилася життям.

Помер художник у 1975 році. Коли ж через вісім років не стало його дружини Маргарити, дітям Йосипа Бокшая, котрі залишилися проживати у цьому будинку, запропонували перетворити його на будинок-музей. Рішення у цьому питанні було за сином Йосипа Бокшая – Йосипом Бокшаєм-молодшим, але він довго вагався. Оскільки діло було в середині 1980-х, коли радянська система вже починала поволі розвалюватися, Йосип Бокшай-молодший не був упевнений у тому, чи правильно буде перетворити сімейний будинок на музей. Коли родина ж таки дала згоду, було пізно – обласна влада вже сама не хотіла брати на себе таких зобов'язань.

1957 рік. Подружжя Бокшаїв стоїть на сходах свого будинку

Так будинок залишився у власності родини, члени якої проживають там і досі. Архітектурно досконалий, із цікавими рельєфами і складним дахом, він є і надзвичайно складним у плані реставрації. Нині родина дуже хоче відновити його, використовуючи зображення на старих фотографіях, аби будинок відомого художника знову став окрасою вулиці, названої його іменем.

«Про Захід» Тетяна ЛІТЕРАТІ

Будинок Йосипа Бокшая, фото початку 1990-х років із книжки «Архітектурна спадщина Ужгорода»

ГОРОСКОП

ОВЕН

Настає складний період. Може спостерігатися значне зниження пам'яті й послаблення уваги. Любовні переживання в цей період не рекомендуються.

ТЕЛЕЦЬ

Щоб оплатити всі рахунки – фінансові й моральні, – доведеться піти на компроміси. Проте в будь-якому разі зіткнетеся з фінансовими труднощами. Нерозумні та завищені вимоги призведуть до розриву стосунків.

БЛИЗНЯТА

Доведеться докласти зусиль, щоб не пропустити якоїсь важливої події. Помилки цього періоду можуть дорого коштувати. Особливо небезпечним у цьому сенсі може стати кінець тижня.

РАК

Контролюйте емоції – нервова система не пробачить вам постійних потрясінь, що може навіть вилитись у хронічне нездужання. Є ймовірність втрати великої суми грошей.

ЛЕВ

Тиждень буде спокійним, але час від часу розмірений ритм життя порушуватиметься. Доведеться працювати з подвійною старанністю.

ДІВА

Наступного тижня краще плисти за течією, а не відстоювати свої принципи. Непродуманий ризик може призвести до втрат. Тому не розпочинайте жодних справ!

ТЕРЕЗИ

Корисно прислухатися до чужих слів, адже внутрішні сумніви цього періоду можуть підштовхнути вас до помилових висновків і необачних дій.

СКОРПІОН

Фінансова стабільність наступного тижня крутитиметься лише навколо заощаджень. А комусь із вашого оточення схочеться перекласти на вас свої проблеми.

СТРЕЛЕЦЬ

Не зможете розібратися зі своїми вподобаннями, з лінією поведінки, з емоціями, таким чином заганняючи своїх близьких у шок неординарними витівками. Проте тиждень потішить товщиною гаманця.

КОЗОРІГ

Зірки радять прислухатися до всіх позицій і знаків долі, ловити ідеї, записувати й аналізувати їх. Згодом це дозволить вам з легкістю реалізувати задумане.

ВОДОЛІЙ

Цього тижня стосунки з близькими і колегами стануть нестабільними. Прислухайтесь лише до внутрішнього голосу. У фінансовій сфері справи суттєво поліпшаться.

РИБИ

Будете відчувати непереборну потребу в самореалізації. Особисте життя означиться переосмисленням ставлення до близьких та коханих і реалістичнішою оцінкою їхніх рис.

АНЕКДОТИ

– Алло, це клуб параноїків?
– А як ви нас знайшли?!

• • •

Що я б не збирався робити, у моєї бабусі є подібна історія, в якій хтось помер.

• • •

– На що скаржитесь?
– На голову.
– Часто болить?
– Часто їсть.

• • •

Маленька квартира – це коли її можна опалювати феном.

• • •

Якщо тебе посадять за несплату податків, тебе утримуватимуть за рахунок податків, на які ти не скидався.

• • •

Будильник потрібен для того, щоб під час права на відпочинок ви не проспали право на працю.

• • •

Жінкам у житті до всього треба

ставитись без ілюзій: принц – це лише самець принцеси...

• • •

– Чому собаки нас люблять?
– Тому що всередині в нас кістки.

• • •

Гарний парфум нагадує нам, що гроші все-таки пахнуть.

• • •

Найчесніший мед – липовий. Незалежно від того, чи підроблений він чи справжній, напис "Мед липовий" завжди відповідає дійсності.

• • •

До книги Гіннеса потрапити – мільйон разів плюнути.

• • •

Лайно справді сниться до грошей. Тільки вчора бачив уві сні лайно, а вже сьогодні мені наснилися гроші.

• • •

– Смартфон замінив все: телебачення, кіно, книги.

– Ні, ще холодильник залишився.

• • •

ПЕРСИКИ КОРИСНІ
ДЛЯ СЕРЦЯ
ТА ЗДОРОВ'Я ОЧЕЙ

Персики багаті на вітаміни А, С, Е і К, а також вітаміни групи В (ніацин, тіамін, рибофлавін). Високий вміст клітковини сприяє покращенню травлення та підтримці здоров'я кишківника. Також вони позитивно впливають на роботу серця, кишківника, підтримують здоров'я очей й імунну систему.

КОРИСТЬ ПЕРСИКІВ ДЛЯ ОРГАНІЗМУ
Підтримують гідратацію

Персики приблизно на 89% складаються з води, що робить їх одними з найбільш звожуючих фруктів. Вони також містять ключові електроліти, такі як калій, магній і кальцій. Калій є особливим, бо допомагає регулювати баланс рідини, підтримує скорочення м'язів і підтримує стабільний серцевий ритм.

Магній працює разом з калієм для підтримки нервової сигналізації та розслаблення м'язів, тоді як кальцій відіграє допоміжну роль як у функції м'язів, так і в клітинній комунікації.

Мають високий вміст антиоксидантів

Персики містять вітамін С, поліфеноли та каротиноїди, включаючи бета-каротин. Ці антиоксиданти допомагають боротися з пошкодженням клітин та захистити організм від цього пошкодження.

Підтримують здоров'я серця

Вміст калію у персиках допомагає регулювати кров'яний тиск і протидіє впливу натрію, розслабляючи стінки кровоносних судин.

Низький вміст калорій робить персики чудовим вибором для тих, хто стежить за своєю фігурою.

АБРИКОС – НАЙКРАЩИЙ
ФРУКТ ДЛЯ ОЧИЩЕННЯ
НАШОГО ОРГАНІЗМУ

Звичайні абрикоси можуть принести організму набагато більше користі, ніж здається. Вони підтримують травлення, містять антиоксиданти та допомагають поповнювати запас рідини. Також абрикоси вважають одним із найкорисніших сезонних фруктів для підтримки здоров'я травної системи. Вони містять клітковину, вітаміни та мінерали, які сприяють нормальній роботі кишківника, а оптимальною порцією фахівці називають 2–3 свіжі плоди на день.

Головною перевагою абрикосів є високий вміст харчових волокон. Клітковина м'яко стимулює перистальтику кишківника, допомагає підтримувати регулярне випорожнення та може знижувати ризик закрепів. Крім того, розчинні волокна, зокрема пектин, виконують роль пребіотики – вони є поживним середовищем для корисних бактерій кишкової мікрофлори.

Водночас надмірне вживання абрикосів може мати зворотний ефект. Якщо з'їсти занадто багато плодів за один раз, це здатне спричинити здуття живота або діарею. Саме тому для більшості людей достатньо 2–3 свіжих абрикосів на день.

Крім клітковини, абрикоси містять вітаміни С, А та групи В, а також калій і залізо. Бета-каротин, який надає плодам характерного жовто-помаранчевого кольору, в організмі перетворюється на вітамін А, необхідний для підтримання здоров'я шкіри та слизових оболонок.

Також у складі фруктів є вітаміни С і Е. Вони виконують антиоксидантну функцію, допомагаючи захищати клітини від дії вільних радикалів, які утворюються під впливом сонячного випромінювання та стресу. Однак вживання абрикосів не може замінити використання сонцезахисних засобів.

Свіжі абрикоси вважаються найкращим вибором для щоденного раціону. Вони містять понад 80% води, завдяки чому допомагають підтримувати водний баланс організму в літню спеку. Крім того, у свіжих плодах менше цукру та калорій, ніж у сушених.

Водночас сушені абрикоси також мають свої переваги. Через втрату води в них зростає концентрація калію та заліза. Їх можна додавати до каш, натурального йогурту або використовувати як перекус. Під час купівлі рекомендують обирати сушені абрикоси без сульфітів, які зазвичай мають не яскраво-помаранчевий, а природний коричневий відтінок.

Абрикоси можуть бути корисними людям різного віку. Калій, що входить до їхнього складу, бере участь у підтриманні нормальної роботи м'язів і допомагає регулювати баланс рідини в організмі, а також сприяє підтриманню нормального артеріального тиску. Завдяки цьому фрукт може стати частиною збалансованого харчування як для фізично активних людей, так і для літніх людей та дітей.

Варто дотримуватися кількох правил під час вживання абрикосів. Людям із чутливим травленням не варто їсти багато плодів за один раз або натщесерце. Людям із діабетом радять контролювати розмір порції та поєднувати абрикоси з продуктами, багатими на білок або клітковину, щоб уникати різких коливань рівня цукру в крові.

Окреме застереження стосується вживання абрикосових кісточок. Вони містять амігдалін – природну сполуку, яка в організмі може перетворюватися на токсичні речовини, тому регулярно або у великій кількості їх вживати не рекомендується.

• Газета "Ужгород" • Засновник: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" •
• Видавець: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" • Головний редактор Олексій МЕГЕЛА •

АДРЕСА: пл. Жупанатська, 3 (у дворі Художнього музею) ДЛЯ ЛИСТІВ: 88000, УЖГОРОД, пл. Жупанатська, 3.
ТЕЛ./ФАКС: 61-63-43, 050 549 7314. E-MAIL: gazeta.uzhgorod@gmail.com

Свідоцтво про реєстрацію: №721/313Р серія 3Т від 30.01.2019. Р/р UA56 305299 00000 26005023600678
у Приватбанку м. Ужгорода, МФО 305299, код ЄДРПОУ 25439910. Ідентифікатор медіа: R30-01427
Номер видрукувано: "А-Прінт", м. Тернопіль, тел. (0352) 52-27-37. www.a-print.com.ua.
Тираж 1050 екз. Замовлення №_1072_.

• Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації та оголошень – рекламодавці. • Редакція може не поділяти поглядів авторів. • Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. • Гонорар виплачується тільки за замовленим матеріалом. • Передплатний індекс газети "Ужгород" – 41807.